

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (05.05.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (127.659) Dünya (3.435.894) **Ölüm***: Türkiye (3.461) Dünya (239.604)

*4 Mayıs 2020'de açıklanan verilerdir.

Günün HASUDER Önerisi

Sağlık alışanlarında tükenme önlenmelidir

Sağlık alışanları pandemi ile mücadele sürecinde tükenme durumu yaşayabilirler. Özellikle pandemide aktif rol üstlenen sağlık alışanlarında risk daha fazladır. Sağlık alışanlarının tükenme durumu (yorgunluk, hayal kırıklığı vb.) yaşaması kendi sağlıklarının yanı sıra hastalar, toplum ve sağlık sisteminin kendisi için de bir risktir. Aslında etkilenen bütün bir sistemdir. Bu nedenle sadece çalışan odaklı ve kısa süreli yaklaşımlar yerine sistem temelli çözümler üretilmelidir.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-105 (WHO Situation Report-105)

- DSÖ, Dayanışma Denemesi'nin (COVID-19 için etkili bir tedavi bulmak için küresel çaba) bir parçası olarak İran'a ek ilaçlar verdi. [Burada](#)
- Çocuk felci hastalığı sürveyans ekipleri, COVID-19 ile mücadelede, dünyanın en uzak yerlerine ulaşabilmek için çalışmaktadır. Somali'de çalışan çocuk felci ekipleri hakkında bir makale: [Burada](#)
- DSÖ partner işbirliği; Risk iletişimi ve Toplum Katılımı Grubu'nun bu haftaki odak noktaları şunlardı:
 - Sokağa ıkma yasağı sonrası toplum katılımı (Okulların yeniden açılması, el yıkama kampanyası ve Ramazan da dahil olmak üzere dini bayramlarda inanç temelli örgütlerle işbirliği vb.)
 - COVID-19 sürveyansı için veri toplayan ve işleyen kaynakların iyileştirilmesine yönelik ağırıda bulunuldu.
 - DSÖ ve UNICEF'in inanç temelli kuruluşlarla etkileşimi, dini olayların ve geleneklerin enfeksiyonu önleme ve kontrol ilkeleriyle uyumlu olmasını sağlamak için yürütölmeye devam edecek.
 - Ayrıca, UNICEF, 5 Mayıs Dünya El Hijyeni Günü vesilesiyle, iş ortaklarını COVID-19 için seferber olmaya çağırdı. [Burada](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC,
 - **Bilinen veya Şüpheli COVID-19 Olan Ölen Kişilerden Postmortem Örneklerin Toplanması ve Teslim Edilmesi ile İlgili Geçici Rehber** yayımladı (04.05.2020). [Burada](#)
 - **COVID-19 Temaslı Takip Eğitim Rehberi ve Kaynakları** paylaştı (04.05.2020). [Burada](#)

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- Dünya genelinde COVID-19 vakalarının dağılımına ait veriler erişime açık olarak paylaşıldı (04.05.2020). [Kaynak](#)
- Her yıl 5 Mayıs'ta, DSÖ tarafından sağlık kuruluşlarında el hijyeninin iyileştirilmesine yönelik küresel bir çabanın parçası olarak gerçekleştirilen "SAVE LIVES: Clean Your Hands" kampanyasına destek mesajı yayımlandı.
 - Yayımlanan mesaj ile sağlık çalışanları ve hastalarının, COVID-19 ve sağlık hizmeti ilişkili tüm enfeksiyonlardan korunmasında, el hijyeninin önemi vurgulandı (04.05.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

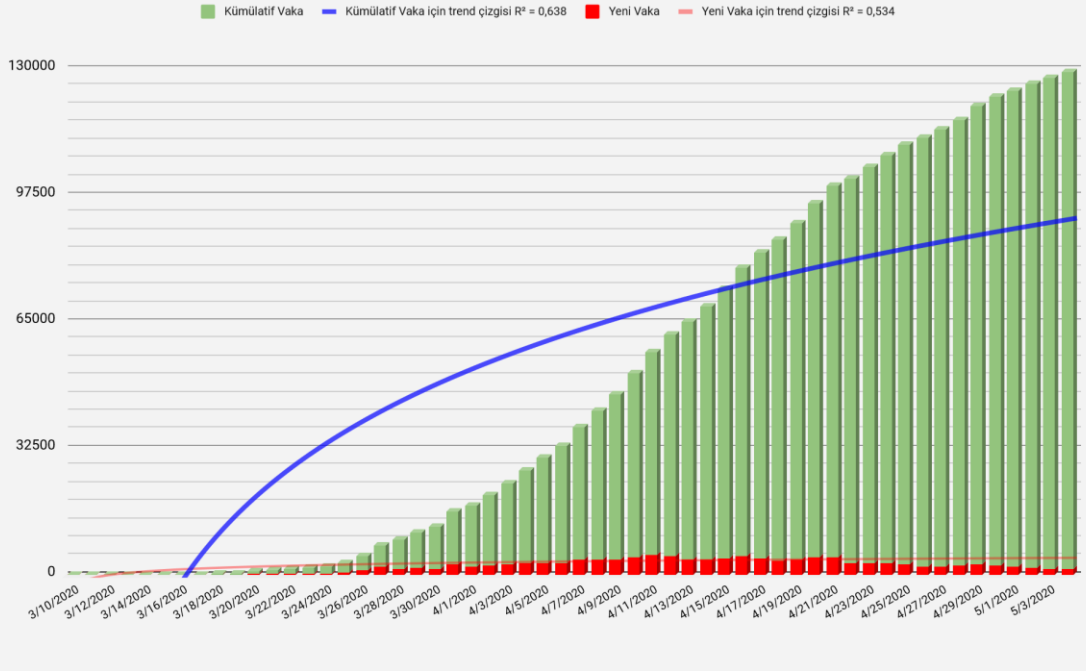
- FDA tarafından;
 - 16 Mart 2020'den itibaren COVID-19 için antikor testleri ile ilgili yapılan politika güncellemesinin ayrıntıları açıklandı.
 - Bu politikanın temelini "Erişim ve Doğruluğa Öncelik Verme" olduğu belirtildi (04.05.2020). [Kaynak](#)
 - Bu kapsamda;
 - Şu anda COVID-19'u önlemek veya tedavi etmek için FDA onaylı ilaç bulunmadığı,
 - Yeterli bilimsel kanıtları sağlayan ilk seroloji veya antikor testinin onaylandığı,
 - COVID-19 salgını sırasında virüsü tespit eden testler için 380'den fazla test geliştiricisiyle çalışıldığı,
 - "COVID-19 Tanı Testleri Politikası"nda belirtilen koşullar çerçevesinde 235'ten fazla laboratuvarın teste başladığı bildirildi (04.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
04/05/2020	35.771	4,51	1.614	127.659	64	3.461	2,71

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100
Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

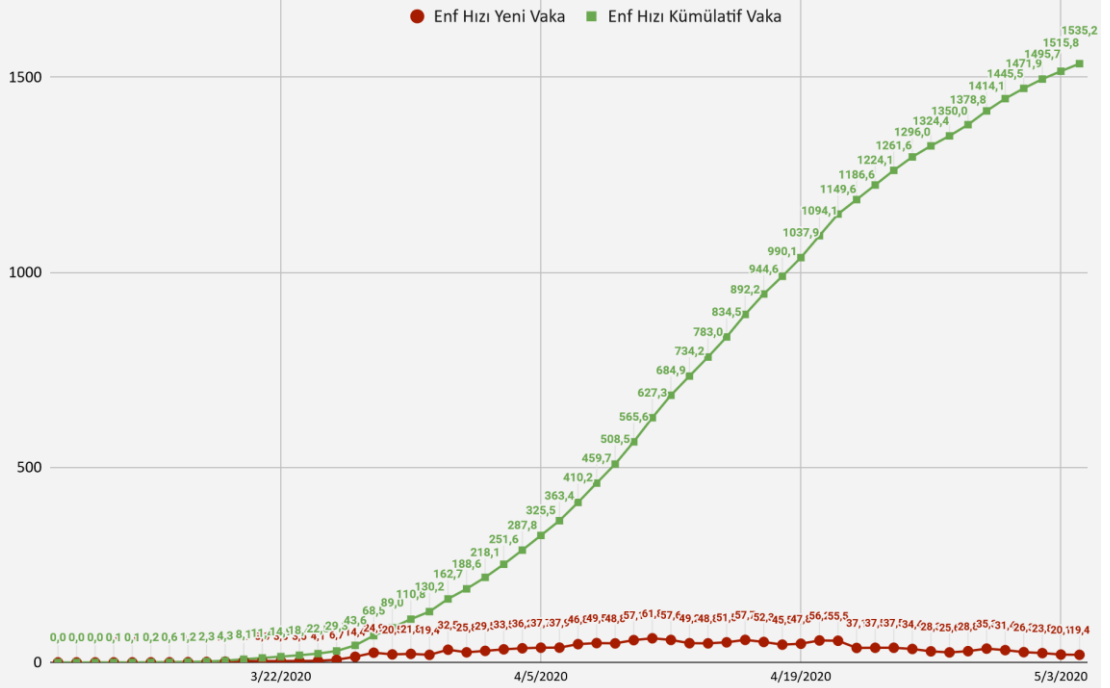
COVID-19 Salgın Eğrisi, Türkiye, 04.05.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (04.05.2020)

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 04.05.2020

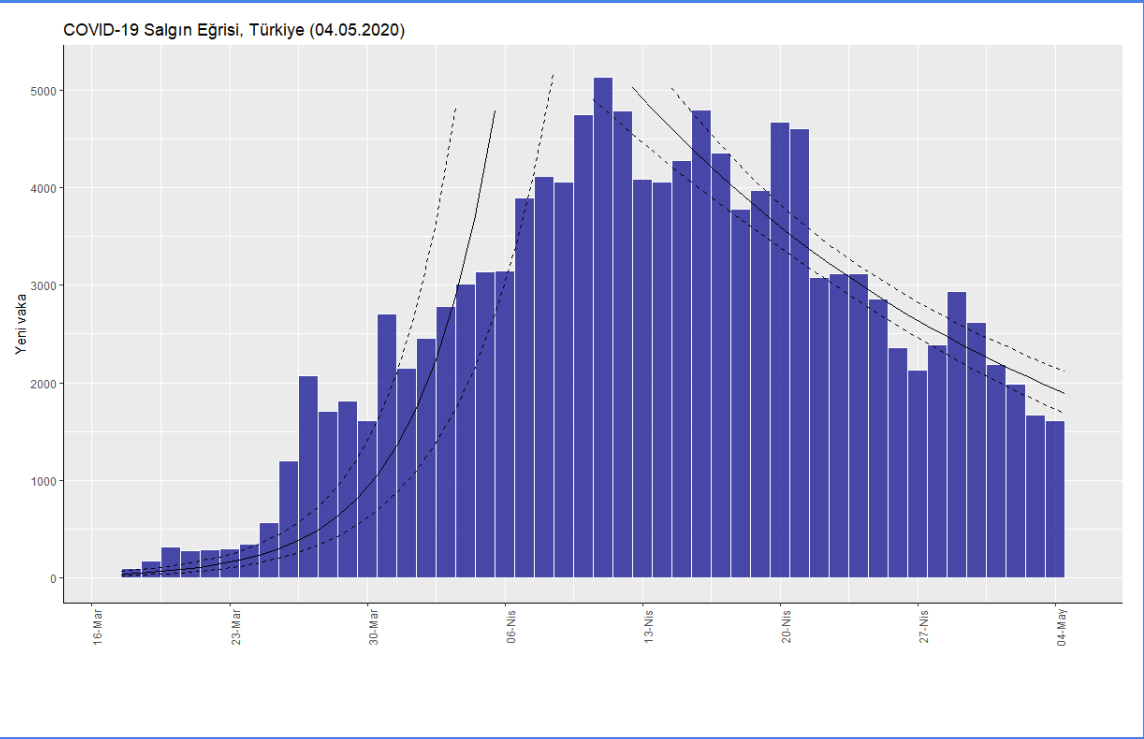

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (04.05.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = $\frac{\text{Günlük Yeni Vaka Sayısı}}{\text{TÜİK Türkiye Nüfusu} \times 1.000.000}$

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = $\frac{\text{Kümülatif Vaka Sayısı}}{\text{TÜİK Türkiye Nüfusu} \times 1.000.000}$

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (04.05.2020)

Grafik R (<https://www.R-project.org>), "incidence"* paketi kullanılarak hazırlanmıştır.

*Kamvar, Zhian N., et al. "Epidemic curves made easy using the R package incidence." F1000Research 8 (2019).

Log-lineer regresyon eğrilerinin oluşturulmasında kullanılan yöntem için:

<https://cran.r-project.org/web/packages/incidence/vignettes/overview.html#modelling-incidence>

T.C. Cumhurbaşkanlığı

- Sn. Cumhurbaşkanı, Kabine Toplantısı'nın ardından yaptığı açıklamada;
 - Salgınla mücadelede alınan tedbirleri anımsatarak;
 - Alınan tedbirlerden etkilenen tüm kesimler için destek programları hazırlandığını, finansman ve sosyal destek paketlerinin tutarının 200 milyar lirayı aştığını,
 - "Biz Bize Yeteriz Türkiyem" kampanyasına şu ana kadar yapılan bağışların tutarının 1 milyar 910 milyon lirayı bulduğunu,
 - Kurulan havayolu köprüleriyle 65 bine yakın vatandaşın ülkemize getirildiğini,
 - 57 ülkeye tıbbi malzeme yardımı yapıldığını ifade etti.
 - Dünyanın tamamıyla birlikte ülkemizde de hiçbir şeyin tam manasıyla eskiden bildiğimiz 'normal' düzene dönemeyeceğini,
 - Sınırlamaların bir kısmının azaltılarak da olsa süreceğini,
 - Sınırlandırmaların kademeli şekilde esnetilmesiyle ilgili düzenlemelerin, genel olarak mayıs, haziran ve temmuz aylarına yayılarak yapılacağını,

- Sağlık Bakanlığının tüm sektörlerde normalleşme sürecinde uygulanacak salgın tedbirlerine ilişkin rehber dokümanlar hazırlayarak ilgili kurumlara göndermeye başladığını,
- 65 yaş üstü gruba sokağa çıkma sınırlandırması günlerinin birinde ve dört saat süreyle, yürüme mesafesiyle sınırlı olmak üzere dışarı çıkabilme imkânı getirileceğini, ilk uygulamanın *10 Mayıs Pazar günü saat 11 ile 15 saatleri arasında* gerçekleştirileceğini,
- 20 yaş altı için ise bu esnemenin iki grup hâlinde uygulanacağını; *0-14 yaş grubu hafta içinde 13 Mayıs Çarşamba günü, 15-20 yaş grubunun ise 15 Mayıs Cuma günü* aynı şartlarda ve aynı saatlerde dışarı çıkabileceğini,
- İstanbul, Ankara ve İzmir'deki ticari taksiler için *tek-çift plaka uygulamasının 5 Mayıs itibarıyla sona erdirileceğini*,
- Gereken kurallara uyulması şartıyla alışveriş merkezleri, mağazalar, berber, kuaför ve güzellik salonlarının 11 Mayıs'tan itibaren hizmet vermeye başlayabileceğini,
- Bu yıl hac ibadetinin yerine getirilip getirilemeyeceği ile ilgili olarak da Diyanet İşleri Başkanlığının uluslararası kuruluşlarla gerekli görüşmeleri yaparak karar vereceğini,
- Askerlik terhis işlemlerinin 31 Mayıs'ta, Millî Savunma Bakanlığının atama, görevlendirme ve personel temin faaliyetlerinin 1 Haziran'da, celp işlemlerinin 5 Haziran'da, bedelli askerlik işlemlerinin ise 20 Haziran'da yeniden başlayacağını,
- Belediyelerin kredi işlemleri ile İller Bankası ihalelerinin 27 Mayıs'ta yeniden açılacağını,
- Salgın hastanelerinin sayılarının 1 Haziran'dan itibaren azaltılarak bu kuruluşların normal işleyişe başlamalarının sağlanacağını,
- Üniversitelerin 15 Haziran'da akademik takvime dönebileceğini,
- Normalleşme planının, gelişmelere göre dinamik bir şekilde uygulanacağını belirtti (04.05.2020). [Kaynak](#)
- Sn. Cumhurbaşkanı, Avrupa Birliği (AB) Komisyonu öncülüğünde düzenlenen **"Koronavirüs Küresel Mukabele Uluslararası Taahhüt Etkinliği"**ne gönderdiği video mesajda;
 - Ülkemizin virüsle mücadeledeki tecrübelerini paylaştı.
 - Aşıya küresel erişimin garanti altına alınması ve 'kimsenin geride bırakılmaması' prensibinin itina ile uygulanmasının önemli olduğunu,
 - 26 Mart'ta kabul edilen G-20 Bildirgesi'nde aşı geliştirme çabaları için maddi katkı verileceğinin taahhüt edildiğini,
 - Gerekli değerlendirmeler sonrası meblağın 23 Mayıs'a kadar ilan edileceğini ifade etti (04.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Bakanlığın 81 İl Valiliğine gönderdiği "Şehir Giriş/ Çıkış Tedbirleri" konulu genelgede;
 - **Aydın, Antalya, Erzurum, Hatay, Malatya, Mersin ve Muğla** illerine hava, kara ve deniz yoluyla yapılacak giriş/çıkış kısıtlamasının kaldırıldığı,
 - 23 büyükşehir ve Zonguldak'a giriş/çıkışların kısıtlanmasının 19 Mayıs saat 24.00'a kadar uzatıldığı,
 - Şehir giriş-çıkış kısıtlamasına yönelik önceki Genelgeler ile belirlenen usul, esas ve istisnaların bu kısıtlama dönemi için de geçerli olacağı duyuruldu (04.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Bakanlığı

- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından;
 - **"Şehirlerarası Toplu Taşıma Araçlarıyla Ulaşımında Yeni Tip Koronavirüs ile Etkin Mücadele Kapsamında Dikkat Edilecek Hususların Yer Aldığı Doküman ve Kontrol Listesi"** yayımlandı (04.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

- Bakanlık;
 - Liselere Geçiş Sistemi kapsamındaki merkezi sınavın, 20 Haziran 2020'de yapılacağını,
 - Salgın tedbirleri kapsamında;
 - Öğrencilerin sınav binalarına kolay ulaşabilmeleri için bu yıl ilk defa kendi okullarında sınava gireceklerini,
 - Okulda kantinlerin açık olmayacağı göz önünde bulundurarak öğrencilerin ihtiyaç duyacakları su, dezenfektan ve peçeteyi yanlarında getirebileceklerini,
 - Sınava gelen öğrencilere, velilere ve sınavda görevli tüm personele okul girişinde el dezenfektanı uygulanacağını ve ücretsiz olarak maske dağıtımını yapılacağını,
 - Öğrencilerin bekletilmeden sosyal mesafe korunarak, sırayla alınacağını,
 - Birinci oturum sonunda verilecek arada öğrencilerin öğretmenlerinin kontrolünde bina bahçesine çıkabileceğini ancak velilerle bir araya gelmelerine izin verilmeyeceğini,
 - Velilerin okul bahçelerine girişlerine izin verilmeyeceğini açıkladı (04.05.2020). [Kaynak](#) [Video](#)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

- Normalleşme sürecinin değerlendirildiği Kabinenin kararı doğrultusunda;
 - Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nın ÖSYM tarafından gerekli koruyucu önlemler alınarak 27-28 Haziran 2020 tarihinde yapılacağı belirtildi (04.05.2020). [Kaynak](#)
- YÖK Başkanı ise Twitter hesabından paylaştığı açıklamada;
 - Bu yıl ile sınırlı kalmak şartıyla;
 - Lise son sınıf öğrencilerinin ikinci dönemdeki tüm derslerden muaf tutulacağını,
 - TYT sınavı için verilen 135 dakikalık sürenin 165 dakikaya çıkarıldığını,
 - Merkezi yerleştirme yapılan lisans programını tercih edebilmek için ilgili puan türünde uygulanan 180 baraj puanınının 170'e çekildiğini duyurdu (05.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği Kolu, **İşyeri Hekimleri İçin COVID-19 Vaka Yönetim Rehberi** hazırladı (04.05.2020). [Burada](#)
- TTB Merkez Konseyi'nin Sağlık Bakanlığı'na gönderdiği yazıda, **COVID-19 Rehberi**'nin mevcut halinde yer alan COVID-19 şüpheli her hastaya hem akciğer grafisi hem de bilgisayarlı tomografi yapılması yönündeki önerinin bilimsel olmadığı belirtilerek, rehberde buna ilişkin olarak yer alan algoritmanın yeniden değerlendirilerek düzenlenmesi gerektiği belirtildi (04.05.2020). [Burada](#)

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Murat Dilmener için, uzun yıllar görev yaptığı, iz bıraktığı İstanbul Tıp Fakültesi'nde, 4 Mayıs 2020, Pazartesi günü İstanbul Tabip Odası'nın (İTO) çağrısıyla bir saygı etkinliği gerçekleştirildi (04.05.2020). [Kaynak](#)
- İTO tarafından İstanbul'daki sağlık kurumlarında çalışan hekimlerden toplanan bilgi ve gözlemlere dayanan **"Korona Günlerinde İstanbul'da Sağlık-VII 27 Nisan - 3 Mayıs Haftası Raporu"** kamuoyu ile paylaşıldı (04.05.2020). [Kaynak](#)

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası tarafından İzmir'de görev yapan COVID-19 tanılı sağlık çalışanları ile ilgili, 04.05.2020 tarihine ait bazı veriler paylaşıldı;

- İzmir’de 167’si hekim olmak üzere 466 sağlık çalışanının COVID-19 tanısı aldığı belirtildi (04.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği (TTD)

- TTD tarafından 5 Mayıs 2020 saat 20.30’da gerçekleştirilecek "Türkiye Salgında Hangi Aşamada ve Yarın Nerede Olacak" konu başlıklı webinar duyurusu yapıldı (04.05.2020). [Kaynak](#)
- "TTD İstanbul Şubesi Mayıs Ayı Tefrik Sağlam Toplantısı"nın "Sitokin Fırtınasında Kaptan Olmak - İnteraktif Olgu Sunumu Eşliğinde COVID-19’da Sitokin Fırtınası - Koagülasyon" konusu ile 06 Mayıs 2020 Çarşamba günü 20.30-22.00 saatleri arasında webinar üzerinden yapılacağı duyurusu yapıldı (04.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- KLİMİK tarafından 5 Mayıs 2020 Salı günü, 21.00-22.30 saatleri arasında "COVID-19: Güncel Durum" konulu Web konferansının yapılacağı duyuruldu (04.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği (EKMUD)

- COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Murat Dilmener için başsağlığı mesajı yayımlandı (04.05.2020). [Kaynak](#)

HASUDER’den Haberler

- "Günün Konusu" bölümünde bugün Prof. Dr. Dilek Aslan "Sağlık Çalışanlarında Tükenme; Mutlak Önlenmelidir!" konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)
- Doç. Dr. Cavit Işık Yavuz Habertürk TV’nin konuğu oldu. [İzlemek için](#)

Okuma Önerisi

İtalya’da COVID-19 Salgın Modellemesi ve Toplum Çapında Müdahalelerin Uygulanması

İtalya’da 5 Nisan 2020 tarihine kadar SARS-CoV-2 pozitif tanısı konmuş 128.948 kesin vaka ve 15.887 ölüm bilgisi kullanılarak yürütülen bu çalışmada salgının gelişimini ve sosyal mesafe, karantina, test uygulamaları ve temaslı izlemi gibi farklı stratejilerin etkisini tahmin eden yeni bir model önerilmiş. SIDARTHE modeli duyarlılar "susceptible (S)", enfekteler "infected (I)", tanı konanlar "diagnosed (D)", hastalık gelişenler "ailing (A)", fark edilenler "recognized (R)", riskli durum gelişenler "threatened (T)", iyileşenler "healed (H)" ve ölenler "extinct (E)" şeklinde tanımlanmış. Enfekte bireylerin semptomlarının ciddiyetine ve tanı konup konmama durumlarına göre farkları incelenmiş. Enfekte bireylere tanı konulmasının vakaların izole edilip, virüsü yayma olasılıklarının azaltılması açısından önemli olduğu vurgulanmış. Sonuç olarak sosyal mesafe önlemlerinin en erken dönemlerden itibaren yararlı ve etkili olduğu gösterilmiş. Karantina kararının ancak yaygın test ve temaslı izlemlerinin yapıldığı koşullarda hafifletilebileceği belirtilmiş. Karantinaya ek olarak tüm toplumu kapsayan test uygulanması COVID-19 pandemisini en hızlı bitirecek yöntemler olarak sıralanmış.

Giordano, G. et al, *Modelling The COVID-19 Epidemic and Implementation Of Population-Wide Interventions In Italy*. *Nature Medicine*, <https://doi.org/10.1038/s41591-020-0883-7>

*Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartımk, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey ve Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna tarafından hazırlanmıştır.